

Υπόθεση C-262/88

Douglas Harvey Barber
κατά
Guardian Royal Exchange Assurance Group

(αίτηση του Court of Appeal του Λονδίνου
για την έκδοση προδικαστικής απόφασεως)

« Ισότητα αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων — Απόλυση για οικονομικούς λόγους — Πρώρη συνταξιοδότηση »

Έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση	1892
Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Walter Van Gerven της 30ής Ιανουαρίου 1990	1912
Απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Μαΐου 1990	1944

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Αμοιβή — Έννοια — Παροχές προς τον εργαζόμενο λόγω της απολύσεώς του — Περιλαμβάνονται στην έννοια της αμοιβής
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)*
- 2. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Αμοιβή — Έννοια — Σύνταξη αποχωρήσεως που καταβάλλεται από ιδιωτικό επαγγελματικό σύστημα ασφαλίσεως — Περιλαμβάνεται στην έννοια της αμοιβής — Σύστημα διοικούμενο υπό τη μορφή ανεξάρτητου τραστ (ταμείου) — Το γεγονός αυτό δεν έχει σημασία
(Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)*

3. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Ιδιωτικό επαγγελματικό σύστημα συντάξεων αποχωρήσεως — Καθορισμός, για τη γένεση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, προϋποθέσεως ηλικίας διαφορετικής ανάλογα με το φύλο — Απαράδεκτο (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)
4. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Εφαρμόζεται μεμονωμένα για καθένα από τα στοιχεία της αμοιβής (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)
5. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Άρθρο 119 της Συνθήκης — Άμεσο αποτέλεσμα — Παροχή, σε περίπτωση απολύσεως, άμεσου συντάξεως σε γυναίκα εργαζομένη και ετεροχρονισμένης συντάξεως σε άνδρα εργαζόμενο της ίδιας ηλικίας — Διάκριση λόγω φύλου που μπορεί να διαπιστωθεί από το εθνικό δικαστήριο (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119)
6. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών — Άρθρο 119 της Συνθήκης — Εφαρμόζεται στα ιδιωτικά επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα — Η δυνατότητα εφαρμογής αναγνωρίζεται με προδικαστική απόφαση — Ερμηνεία μη δυνάμενη να προβληθεί υπέρ της γενέσεως συνταξιοδοτικού δικαιώματος με ισχύ εκτενόμενη σε χρόνο προγενέστερο της εκδόσεως της αποφάσεως (Συνθήκη ΕΟΚ, άρθρο 119· οδηγίες του Συμβουλίου 79/7 και 86/378)

1. Οι παροχές που χορηγεί ο εργοδότης στον εργαζόμενο λόγω της απολύσεώς του αποτελούν μορφή αμοιβής την οποία δικαιούται ο εργαζόμενος λόγω της εργασίας του, η οποία του καταβάλλεται κατά τη λήξη της σχέσεως εργασίας, και διευκολύνει την προσαρμογή του στις νέες συνθήκες λόγω της απώλειας της θέσεως εργασίας του και του εξασφαλίζει πηγή εισοδήματος κατά την περίοδο αναζητήσεως νέας εργασίας. Οι παροχές αυτές που καταβάλλονται λόγω απολύσεως για οικονομικούς λόγους εμπίπτουν, επομένως, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 119, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, είτε καταβάλλονται βάσει συμβάσεως εργασίας είτε δυνάμει νομοθετικών διατάξεων είτε οικειοθελώς.
2. Αντίθετα προς τις παροχές που χορηγούνται βάσει των εθνικών εκ του νόμου συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως, οι συντάξεις που καταβάλλονται βάσει των ιδιωτικών επαγγελματικών συστημάτων, τα οποία χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι ιδρύονται είτε με διαβουλεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, είτε με μονομερή απόφαση του εργοδότη, ότι χρηματοδοτούνται είτε μόνο από τον εργοδότη, είτε συγχρόνως από τον εργοδότη και τους εργαζομένους, ότι ο νόμος δέχεται να υποκαθιστούν τα συστήματα αυτά, με τη συμφωνία του εργαζομένου, εν μέρει το εκ του νόμου σύστημα και ότι δεν αφορούν παρά μόνο τους εργαζομένους ορισμένων επιχειρήσεων, αποτελούν πλεονεκτήματα που

- καταβάλλει ο εργοδότης στον εργαζόμενο λόγω της εργασίας του τελευταίου και, κατά συνέπεια, επιπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 119 της Συνθήκης. Αυτή η ερμηνεία του άρθρου 119 δεν θίγεται από το γεγονός ότι το ιδιωτικό επαγγελματικό σύστημα έχει τη μορφή τραστ (ταμείου) και διοικείται από τους διαχειριστές του ταμείου που είναι τυπικά ανεξάρτητοι έναντι του εργοδότη, δεδομένου ότι το άρθρο 119 αφορά επίσης τα πλεονεκτήματα που καταβάλλει ο εργοδότης εμμέσως.
3. Το άρθρο 119 της Συνθήκης απαγορεύει κάθε διάκριση ως προς τις αμοιβές μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων, όποιος και αν είναι ο μηχανισμός που καθορίζει την ανισότητα αυτή. Επομένως, ο καθορισμός προϋποθέσεως ηλικίας διαφορετικής ανάλογα με το φύλο για τις συντάξεις που καταβάλλονται στο πλαίσιο ιδιωτικού επαγγελματικού συστήματος που υποκαθιστά εν μέρει το εκ του νόμου σύστημα είναι αντίθετος προς το άρθρο αυτό, ακόμη και αν η διαφορά της ηλικίας συνταξιοδότησεως για τους άνδρες και τις γυναίκες είναι αντίστοιχη αυτής που προβλέπει το εκ του νόμου εθνικό σύστημα.
4. Στον τομέα της ισότητας των αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων η πραγματική διαφάνεια, που καθιστά δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο από το εθνικό δικαστήριο, εξασφαλίζεται μόνο αν η αρχή της ισότητας των αμοιβών εφαρμόζεται για καθένα από τα στοιχεία της αμοιβής που χορηγείται αντιστοίχως στους άνδρες και στις γυναίκες και όχι συνολικά για όλα τα πλεονεκτήματα που παρέχονται στους μεν και στους δε.
5. Το άρθρο 119 της Συνθήκης εφαρμόζεται άμεσα σε όλες τις μορφές διακρίσεως που μπορούν να διαπιστωθούν με τη βοήθεια μόνο των κριτηρίων της όμοιας εργασίας και της ισότητας των αμοιβών που περιέχει η διάταξη αυτή, χωρίς να είναι αναγκαία κοινοτικά ή εθνικά μέτρα που να προσδιορίζουν ειδικότερα τα κριτήρια αυτά. Το εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου γίνεται επίκληση του άρθρου 119 πρέπει να προστατεύσει τα δικαιώματα που παρέχει στους πολίτες η διάταξη αυτή, ιδίως στην περίπτωση που, στο πλαίσιο ιδιωτικού επαγγελματικού συνταξιοδοτικού συστήματος που υποκαθιστά εν μέρει το εκ του νόμου σύστημα, δεν καταβάλλεται στον άνδρα εργαζόμενο, λόγω της απολύσεώς του, η άμεση σύνταξη που καταβάλλεται σε παρόμοια περίπτωση στην εργαζόμενη γυναίκα.
6. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη και οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι μπορούσαν, ενόψει των οδηγιών 79/7 και 86/378, να σφάλλουν ως προς την ακριβή έκταση των υποχρεώσεών τους όσον αφορά την εφαρμογή της αρχής της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών εργαζομένων ως προς ορισμένες συνταξιοδοτικές παροχές, επιτακτικές ανάγκες ασφαλείας του δικαίου εμποδίζουν να μπορεί να προβληθεί το άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 119 της Συνθήκης για να στηρίξει, στο πλαίσιο ιδιωτικού επαγγελματικού συνταξιοδοτικού συστήματος που υποκαθιστά το εκ του νόμου σύστημα, τη γένεση συνταξιοδοτικού δικαιώματος με ισχύ σε χρόνο προγενέστερο της εκδόσεως της αποφάσεως που αναγνωρίζει, στο πλαίσιο της διαδικασίας εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου αυτού σ' αυτού του είδους τις συντάξεις, με εξαίρεση την περίπτωση που οι εργαζόμενοι ή οι εξ αυτών έλκοντες δικαιώματα, πριν από την ημερομηνία αυτή, άσκησαν ένδικη προσφυγή ή υπέβαλαν ισοδύναμη κατά το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο ένσταση.